

• کوفی بنانی، زاویه دار
• مسجد حکیم اصفهان

بزرگان شیعه

۴

شماره انتشار (چاپ اول) | ۲۰

مسلسل انتشار (چاپ اول و باز-پ) | ۲۳

www.ketab.ir

بیات مختاری، مهدی ۱۳۳۸ -

خورشید شرق در سده سوم فضل بن شاذان نیشابوری / مهدی بیات مختاری؛ تهیه: مؤسسه کتاب شناسی شیعه (= مؤسسه تراث الشیعه) - قم: مؤسسه کتاب شناسی شیعه، ۱۳۹۲.

۹۰۴ ص. (سلسله بزرگان شیعه: ۴)

ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۰۳-۰۰۰-۸

۲۵۰۰۰ تومان:

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. ابن شاذان، ابو محمد فضل بن شاذان م ۲۶۰ ق. - نقد و تفسیر - سرگذشت نامه. ۲. محدثان شیعه

- سرگذشت نامه. الف. مؤسسه کتاب شناسی شیعه. ب. عنوان

۲۹۷/۲۹۲۴

ب ۹ خ / ۱۱۶ BP

خورشید شرق در سده سوم

فضل برنیاکان نیشابوری
م. ۱۴۰۰

مهدی بیات مختاری

مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه
۱۳۹۲

خورشید شرق در سده سوم فضل بن شاذان نیشابوری (م ۲۶۰)

تألیف: مهدی بیات مختاری

تهیه: مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه

- ناشر: انتشارات مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه
- چاپ و صحافی: چاپخانه بزرگ قرآن کریم
- نوبت چاپ: اول / بهار ۱۳۹۲
- شمارگان: ۱۰۰۰
- بها: ۲۵۰۰۰ تومان

همه حقوق برای مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه محفوظ است.
نشر الکترونیکی اثر بدون کسب اجازه کتبی از مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه ممنوع است.

انتشارات مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه، قم، صندوق پستی ۳۷۱۸۵-۹۱۶، تلفن و نمابر: ۰۲۵۱ ۷۷۴۲۸۵۰
نماینده‌گی فروش: قم، ابتدای خ شهداء، کلیه شرق، تلفن: ۰۲۵۱۷۷۳۶۴۲۴
www.al-athar.ir | e-mail: info@al-athar.ir

این اثر با حمایت معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به چاپ رسیده است.

فهرست مطالب

۱۷	پیشگفتار مؤسسه کتاب شناسی شیعه
۱۹	مقدمه

فصل اول: تاریخ نیشابور و موقعیت آن در عصر فضل / ۲۱

۲۳	نیشابور، موزه تاریخ ایران
۲۴	تأسیس نیشابور
۲۵	توجه ساسانیان به نیشابور
۲۶	ورود مسلمانان به نیشابور
۲۷	نیشابور در نگاه پیامبر ﷺ و امیرالمؤمنین ﷺ
۲۸	صحابیان پیامبر ﷺ در نیشابور
۲۹	نیشابور، پس از ورود مسلمانان
۳۱	طلوع تشیع ایران از خراسان
۳۴	راز تشیع خراسانیان
۳۷	نشانه های تشیع نیشابوریان پیش از ورود امام رضا ﷺ
۴۲	موقعیت نیشابور در عصر فضل
۴۶	منشعب شدن پیروان مکتب امامت در عصر امام هشتم تا یازدهم ﷺ
۴۸	فرقه های کلامی ناهمگون در نیشابور
۴۹	گرایشهای عرفانی و صوفیانه
۵۱	وکیلان معاصر فضل بن شاذان در نیشابور
۵۵	محدثان و روایت نیشابوری معاصر فضل
۵۷	فعالیت محدثان مکتب خلافت در نیشابور در عصر ابن شاذان

فصل دوم: خاندان و نژاد فضل بن شاذان / ۶۵

- ۶۷ قبیله «آزد» و ورود آن به خراسان
- ۶۸ رویکردهای متفاوت در ازدی بودن فضل بن شاذان
- ۷۲ چرایی انتساب به قبیله آزد
- ۷۳ فضل بن شاذان در یک نگاه
- ۷۶ همنامان ابن شاذان
- ۷۷ ۱. ابن شاذان رازی (م ۲۹۰)
- ۷۹ ۲. ابن شاذان جوهری (م ۲۸۶)
- ۸۰ ۳. ابن شاذان واسطی (م قرن سوم)
- ۸۰ ۴. ابن شاذان قمی (پدر)
- ۸۰ ۵. ابن شاذان قمی (پسر) (م قرن پنجم)
- ۸۱ ۶. ابن شاذان بزاز (۳۳۹ - ۴۲۵)
- ۸۱ ۷. ابن شاذان صبرفی (م ۴۳۱)
- ۸۲ ۸. ابن شاذان صیدلانی (م ۴۱۱)
- ۸۲ ۹. شاذان بن جبرئیل
- ۸۳ برخی از چهره‌های برجسته خاندان فضل بن شاذان
- ۸۴ نقل و نقد دیدگاه فاضل قهپایی و مامقانی درباره نام و رفاقت
- ۸۸ تباط شاذان بن خلیل با سه امام و با اصحاب اجماع
- ۸۹ ادله‌ای بر والامقامی شاذان
- ۹۱ استادان شاذان بن خلیل
- ۹۴ شاگردان شاذان بن خلیل
- ۱۰۶ برخی از استادان ابو عبدالله شاذانی
- ۱۰۷ برخی از شاگردان ابو عبدالله شاذانی
- ۱۰۹ انتساب پسرنی به فضل بن شاذان
- ۱۰۹ محمد بن فضل بن شاذان نیشابوری
- ۱۱۱ عباس بن فضل بن شاذان

فصل سوم: فضل بن شاذان در منظر رجال شناسان / ۱۱۳

- ۱۱۵ ۱. در نگاه کشی (م ۳۴۰)
- ۱۲۰ ۲. در نگاه شیخ طوسی (م ۴۶۰)
- ۱۲۰ ۳. در منظر نجاشی (م ۴۵۰)
- ۱۲۱ ۴. از نگاه ابن شهر آشوب (م ۵۸۸)

۵. در نگاه علامه حلی (م ۷۲۶) ۱۲۲
۶. در نگاه ابن داوود حلی (م ق ۸) ۱۲۳
۷. دیدگاه علمای قرنهای ۱۱، ۱۲ و ۱۳ ۱۲۴
۸. دیدگاه پاره‌ای از علمای رجالی قرن چهاردهم ۱۲۶

فصل چهارم: تمجید امام عسکری علیه السلام از فضل ورد توقیع ساختگی / ۱۳۳

- منزلت فضل در نگاه امام عسکری علیه السلام ۱۳۵
- بررسی و نقد توقیع ساختگی ۱۳۹
- متن توقیع ۱۳۹
- پاسخ شاگرد فضل ۱۴۲
- گفتار سایر رجالیان درباره توقیع ۱۴۳
- قرائن جعلی بودن توقیع ۱۴۷
- انگیزه جعل توقیع ۱۴۹
- عوامل جعل توقیع ۱۴۹
- احتمال وکالت ابوب بن ناب ۱۵۲
- احتمال صحت توقیع امام عسکری علیه السلام ۱۵۳

فصل پنجم: کمالات و زمینه‌های توحید / ۱۵۷

۱. تقه ۱۵۹
۲. عادل ۱۶۱
۳. جلیل ۱۶۱
۴. جلیل القدر ۱۶۱
۵. أجل اصحابنا ۱۶۲
۶. له جلالة في هذه الطائفة ۱۶۲
۷. وهو في قدره أشهر من أن نصفه ۱۶۲
۸. حاله أعظم من أن يشار اليه ۱۶۳
۹. له عظم شأن في هذه الطائفة ۱۶۳
۱۰. كالشمس في رابعة النهار ۱۶۳
۱۱. شیخ ۱۶۳
۱۲. رئیس طائفتنا ۱۶۴
۱۳. شیخ طائفة شیعه ۱۶۵

۳۳۲ ۲۱. نصر بن صباح خراسانی

فصل نهم: مقابله با سیاستهای عباسیان و طاهریان / ۳۳۵

۳۳۷ الف) عباسیان
 ۳۳۸ اقدامات فضل در مقابله با سیاستهای عباسیان
 ۳۴۳ ب) طاهریان
 ۳۴۳ محاکمه و تبعید فضل در دولت طاهری

فصل دهم: جایگاه فضل در کتب اربعه / ۳۵۱

۳۵۳ ممنوعیت تدوین حدیث
 ۳۵۵ سیر تدوین حدیث در شیعه
 ۳۵۹ مبحث اول: فضل بن شاذان در «الکافی»
 ۳۷۵ مبحث دوم: فضل بن شاذان در «الغیبه»
 ۳۷۹ مبحث سوم: فضل بن شاذان در «مغذیب الأحکام»
 ۳۸۸ مبحث چهارم: فضل در «الاستبصار»

فصل یازدهم: فضل بن شاذان در رجال کشی / ۳۹۳

۳۹۵ تعریف دانش رجال
 ۳۹۶ فضل بن شاذان پیشتاز در رجال
 ۳۹۸ دیدگاههای رجالی فضل در اولین کتاب رجالی شیعه

فصل دوازدهم: پاره‌ای از دیدگاههای اصولی و فقهی / ۴۲۵

۴۳۷ مبحث اول: دیدگاههای اصولی
 ۴۳۹ مبحث دوم: دیدگاههای فقهی
 ۴۴۱ ۱. عبادات و حکمت آن
 ۴۶۹ ۲. حقوق خانواده

فصل سیزدهم: دیدگاهها و نقدهای کلامی / ۴۹۱

۴۹۳ مبحث اول: پاره‌ای از دیدگاههای بنیادین کلامی
 ۴۹۳ ۱. توحید و آغاز ایمان به خداوند
 ۴۹۳ مهم‌ترین الزام کلامی و چرایی آن
 ۴۹۵ لزوم شناخت یگانگی خدا

۴۹۶	بطلان اندیشه جسم گرایی
۴۹۷	توقیفی بودن اسمای الهی
۴۹۷	قضا و قدر الهی
۴۹۸	مخلوق بودن شرور
۴۹۸	۲. نبوت و پیامبری
۴۹۸	چرایی لزوم معرفت و شناخت پیامبران
۴۹۸	عصمت پیامبران
۴۹۹	پیامبر خاتم و دین او
۴۹۹	۳. قرآن
۴۹۹	۴. عدالت صحابه
۵۰۰	۵. امامت عامه و خاصه
۵۰۰	لزوم نصب امام از ناحیه خداوند متعال
۵۰۱	امام باید از خاندان پیامبر ﷺ باشد
۵۰۲	اقامه نماز امام شاه شکی نیست
۵۰۲	عدم تعدد امام در یک زمان
۵۰۳	کمیت و کیفیت علم امام علی
۵۰۴	عصمت امامان علیهم السلام
۵۰۵	دلالت قرآن، حدیث و اجماع بر امامت امیرالمؤمنین علی
۵۰۸	دلالت آیه «اولی الارحام» بر امامت امیرالمؤمنین علی
۵۰۹	مفاد حدیث «لا اوتی برجل یفضلنی علی ابی بکر و عمر»
۵۰۹	مبحث دوم: واکاوی و نقد مکاتب کلامی
۵۱۰	۱. نقد ادیان و مکاتب شرک آلود
۵۱۰	ثنویت گرایی مکتب زرتشت
۵۱۰	مکتب مانی
۵۱۱	مسیحیان تثلیث گرا
۵۱۲	۲. ارزیابی فرق و مذاهب کلامی
۵۱۲	حشویه و جسم گرایان
۵۱۳	معتزلیان و عقل گرایان جدلی
۵۱۴	راوندیه
۵۱۴	تفکرات فلسفی یونان
۵۱۵	مرجنه
۵۱۶	خوارج

۵۱۸	نقد حسن بصری، سر سلسله صوفیان
۵۲۰	کرامیان
۵۲۱	۳. واکاوی انحرافات کلامی در مکتب تشیع
۵۲۱	غالیان و دیدگاه انمه درباره آنان
۵۲۳	زیدیه
۵۲۴	اسماعیلیه (قرامطه)
۵۲۵	فطخیه
۵۲۵	واقفه

فصل چهاردهم: تألیفات / ۵۲۹

۵۳۱	گزارش کنندگان تألیفات فضل بن شاذان
۵۳۴	تعداد آثار
۵۳۶	معرفی تفصیلی برخی تألیفات
۵۳۶	الف. لغت
۵۳۸	ب. فقه
۵۵۳	ج. فلسفه
۵۹۲	اسناد نااستوار برخی تألیفات به فضل بن شاذان

فصل پانزدهم: کاوشی در «ایضاح» / ۵۹۹

۶۰۱	بررسی نام «ایضاح»
۶۰۴	چند احتمال درباره کتاب «ایضاح»
۶۰۸	تردید در صحت انتساب «ایضاح» به فضل بن شاذان
۶۱۴	نگاهی به شاکله «ایضاح»
۶۱۶	گزیده دیدگاه‌های فضل در «ایضاح»

خاتمه: پرواز به فردوس / ۶۶۳

۶۶۵	پایان رنجها
-----	-------------

پیوستها / ۶۷۱

پیوست ۱: آثار فضل در مصادر قدما / ۶۷۳

۶۷۳	۱. الکافی
۷۰۰	۲. الفقیه
۷۰۱	۳. تهذیب الأحکام

۷۱۱.....	۴. علل الشرائع.....
۷۳۶.....	۵. الفصول المختارة.....
۷۳۹.....	۶. مسألة في إرث الأولاد، رسائل الشريف المرتضى.....
۷۴۰.....	۷. أمالي الطوسي.....
۷۴۲.....	۸. متشابه القرآن ومختلفه.....

پیوست ۲: سرگذشت فضل در کتابهای رجال و فهارس / ۷۴۵

۷۴۵.....	۱. رجال الکشي - اختيار معرفة الرجال (للطوسي).....
۷۵۱.....	۲. فهرست ابن النديم.....
۷۵۱.....	۳. رجال النجاشي - فهرست اسماء مصنفی الشيعة.....
۷۵۴.....	۴. فهرست كتب الشيعة وأصولهم و... (للطوسي).....
۷۵۵.....	۵. خلاصة الأقوال في معرفة الرجال (للحلي).....
۷۵۵.....	۶. رجال ابن داود.....
۷۵۶.....	۷. معالم العلماء (ابن شهر آشوب).....

پیوست ۳: مآیسه نام آثار فضل در سه مصدر قدیمی / ۷۵۷

پیوست ۴: تقرير دروس آية الله سيد محمد مددی درباره فضل بن شاذان / ۷۶۳

۷۶۳.....	مبحث اول: ویژگیهای فردی و حیات اجتماعی و علمی.....
۷۶۳.....	نسب.....
۷۶۴.....	فضل پسر کیست؟.....
۷۶۷.....	ولادت و وفات.....
۷۶۷.....	سخن نجاشی در وصف فضل.....
۷۶۸.....	استادان.....
۷۶۸.....	تحلیل گزارش کشی.....
۷۷۰.....	شاگردان.....
۷۷۴.....	سفرهای فضل بن شاذان.....
۷۷۶.....	نامعلوم بودن سفر به بصره.....
۷۷۶.....	روایات متفاوت در مدح و ذم فضل.....
۷۸۰.....	منهج علمی.....
۷۸۱.....	توانایی فضل در علوم نقلی.....
۷۸۲.....	گزینش ممتاز در تراث منقول.....
۷۸۲.....	تحلیل علمی نصوص.....

۷۸۲		خبرویت در رجال اهل سنت
۷۸۳		برجستگی فضل در علوم عقلی
۷۸۳		به روز بودن دانشهای فضل
۷۸۳		قوت کلمات فضل نسبت به زمان خودش
۷۸۵		تراث علمی
۷۸۶		بررسی انجمالی آثار
۷۹۶		مقایسه آثار فضل در کلام نجاشی و طوسی
۷۹۷		بررسی طرق اصحاب به کتب فضل
۷۹۷		۱. بررسی طریق نجاشی
۷۹۹		۲. بررسی طریق شیخ طوسی
۸۰۱		تحلیل طرق
۸۰۲		طرق مشایخ به فضل
۸۰۲		۱. طریق شیخ طوسی
۸۰۶		۲. طریق شیخ مفید
۸۰۹		بررسی طریق شیخ مفید به فضل
۸۱۱		نگاهی تفصیلی به برخی آثار مشایخ فضل
۸۱۱		۱. الإيضاح
۸۱۸		۲. العلل
۸۲۲		۳. الملاحم
۸۲۳		مبحث دوم: آراء و اندیشه ها
۸۲۳		الف) عقاید و دیدگاههای کلامی
۸۲۳		۱. توحید
۸۲۳		یک: اقرار به خداوند، اولین فریضه
۸۲۴		دو: بطلان اندیشه جسمیت خداوند
۸۲۴		سه: توفیقی بودن اسمای الهی
۸۲۵		چهار: قضا و قدر الهی
۸۲۵		پنج: مخلوق بودن شرور
۸۲۵		۲. نبوت
۸۲۵		یک: لزوم معرفت و شناخت پیامبران
۸۲۶		دو: عصمت پیامبران
۸۲۶		سه: پیامبر خاتم و دین او
۸۲۶		۳. امامت
۸۲۶		یک: لزوم تعیین امام از جانب خداوند سبحان

۸۲۷	دو: لزوم انتخاب امام از خاندان پیامبر ﷺ
۸۲۸	سه: کیفیت احتجاج ابن شاذان بر امامت امیرالمؤمنین (ع)
۸۳۱	چهار: دلالت آیه «اولی الارحام»
۸۳۲	حدیث «لا اوتی برجل یفصلنی...» از نگاه ابن شاذان
۸۳۳	پنج: اقامه نماز نشانه شایستگی نیست
۸۳۳	شش: ممنوعیت وجود بیش از یک امام در یک زمان
۸۳۴	هفت: میزان و چگونگی علم امامان (ع)
۸۳۵	هشت: عصمت امامان
۸۳۶	ب) دیدگاههای فقهی و اصولی
۸۳۶	۱. حجیت قیاس مستنبط العله
۸۳۶	۲. اجتماع امر و نهی و احکام و فروع فقهی
۸۳۷	تاریخ تفکیک دو مسأله نهی در عبادات و اجتماع امر و نهی
۸۳۹	تقسیم بندی مباحث در بحث اجتماع امر و نهی
۸۳۹	بررسی مثالهای فضل در اجتماع امر و نهی
۸۳۹	مثال اول: نماز در خانه غسیب
۸۴۰	مثال دوم: نماز در لباس غلط
۸۴۱	مثال سوم: حج مدیون و عاق و ابن
۸۴۳	مثال چهارم: بطلان حج به سبب ترک شرط
۸۴۵	مثال پنجم: ترک خروج و اخراج واجب است
۸۴۵	معنای خارج شدن زن
۸۴۶	۳. میراث مجوس
۸۴۹	۴. نقد آرای اهل سنت
۸۴۹	یک: ابطال عول
۸۵۴	دو: طلاق
۸۵۵	اختلاف شیعه و اهل سنت در بحث شروط طلاق
۸۵۵	ادله شیعه
۸۵۷	ادله اهل سنت
۸۵۸	اشکال اصلی اهل سنت بر شیعه در شروط طلاق
۸۶۲	پاسخ فضل به اشکال اهل سنت
۸۶۵	ج) دیدگاههای حدیثی و رجالی
۸۷۶	ه) دیدگاه قرآنی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين،

والصلاة والسلام على سيدنا ونبينا أفضل الخلائق أجمعين

وعلى وصيه على أمير المؤمنين وعلى الأئمة المعصومين من آلِه

الطيبين الطاهرين ولا سيما الإمام المهدي الذي يملأ الأرض قسطاً وعدلاً.

یکی از طرحهای گسترده و دراز دامن مؤسسه کتاب شناسی شیعه، طرح «بزرگان شیعه» به فارسی و «أعلام الشيعة» به عربی است. در این طرح، از میان دانشوران بزرگ تاریخ شیعه که در حفظ و پاسداری از خرم تشیع و گسترش آن به گونه های مختلف نقش اساسی و بارزی داشته اند، بیش از یکصد تن از برجسته ترین و تأثیرگذارترین آنها انتخاب، و سرگذشت، آراء و اندیشه ها، آثار علمی، فعالیت های اجتماعی و سایر امور مربوط به هر کدام در کتابی مبسوط منتشر می شود. از آنجا که حق این شخصیت ها به دلیل دامنه دار بودن مباحث و کثرت آثار آنان - در دانشنامه آثار شیعه (تاریخ التراث الشيعي)، طرح دیگر مؤسسه کتاب شناسی شیعه، ادا نمی شود، برای هر کدام يك جلد اختصاص می یابد. این طرح، هم ارزش مستقل دارد و هم پشتوانه و پرونده علمی دانشنامه آثار شیعه محسوب می شود.

هر جلد از این سلسله مستقل است و به مجلدات قبل و بعد وابستگی ندارد؛ هر چند همه مجلدات، اجزای يك کل و مجموعه واحدی محسوب می شوند.

از همان روزهای اول طراحی «بزرگان شیعه» سرگذشت شخصیت نامدار و فخر شیعه در عصر حضور، جناب فضل بن شاذان نیشابوری (طیب الله شراه) در دستور کار قرار گرفت که خوشبختانه به قلم شیوای فاضل گرامی حجة الاسلام آقای مهدی بیات مختاری به سرانجام رسید که از همت والا و پشتکار و تلاش بی شائبه ایشان در این زمینه بسی سپاسگزاریم.

گفتنی است که محققان مؤسسه کتاب شناسی شیعه در پایان این کتاب، پیوسته هایی بر آن افزودند که در شناخت شخصیت و آراء و اندیشه های فضل بسی مؤثر است. مهمترین

پیوست تقریر دُورس استاد حضرت آیه الله سید احمد مددی (دامت إفاضاته) در حوزه علمیه قم است که به درخواست مؤسسه کتاب شناسی شیعه از حضرت استاد، انجام پذیرفت. این دُورس حاوی نکاتی نو و بدیع درباره شخصیت و آرا و افکار فضل، و روشی نو در بازشناسی شخصیتها و آثار مکتوب شیعه است. بدیهی است هرگونه نقصانی در فهم مراد استاد و تقریر دُورس، متوجه مؤسسه کتاب شناسی است و درباره ای مسائل بین نظر مطرح شده در متن کتاب و نظر حضرت استاد اختلاف است که معمولاً در پانوشتهای کتاب بدانها اشاره شده است.

بیفزایم که هنوز کارهای علمی انجام نشده درباره فضل بسیار است - هر چند این کتاب رُوزنه ای بر آنها می گشاید - از جمله:

۱. تدوین و تنظیم همه روایاتی که فضل در سلسله سند آنها واقع شده است.
 ۲. بازسازی آثار مفقود فضل با عنایت به آنچه از وی در کتابهای موجود نقل شده است شبیه آنچه در برخی بوستهای کتاب حاضر آمده است.
 ۳. جمع آوری و تنظیم و تدوین آثار فضل در مسائل مختلف، با عنایت به کتابهای باقیمانده وی و آراء منقول از او در آثار معاصره و اهل سنت.
 ۴. جمع آوری مطالب تراجم نگاران و تاریخ نویسان و رجال شناسان شیعه و سنی راجع به فضل.
 ۵. تهیه تصویر از همه نسخه های مخطوط آثار فضل در اخل و خارج کشور، و عرضه محققان، شایسته و پاکیزه آنها، مطابق پیشرفته ترین روشها در تحقیق نصوص.
- در اینجا، لازم است از همه فضلا و محققان و همکارانمان در مؤسسه کتاب شناسی شیعه که برای به سامان رسیدن این اثر، کوشش و همراهی کردند سپاسگزاری کنیم به ویژه از مؤلف گرامی و پرتلاش جناب آقای دکتر مهدی بیات مختاری، و دکتر اخوان صراف و همکارانشان که علاوه بر همکاری در ویرایش اثر، عمده پیوستهای کتاب به همت ایشان فراهم آمده است، و حضرات حجج اسلام آقایان سید ابوالحسن علوی، سید محمد حسن موسوی آبادانی، ویراستار کتاب آقای ابوالقاسم آرزومندی، قربان مخدومی و سید محمد حسینی (جزاهم الله سبحانه خیر الجزاء).